СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 27. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 3-го лютого 1938. No. 27. Jersey City, N. J., Thursday, February 3, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДЕПУТАТИ МАЛИХ БИЗНЕСМЕНІВ ДО ВАШИНГТОНУ

ВАШИНГТОН. — Депутація малих бизнесменів, що то вибралися кілька днів тому до Вашингтону, щоб там перед представниками уряду, а навіть перед самими президентом представити свої домагання, а також накреслити свій плян, за яким малоб в Америці знову прийти до добробуту, посварилася сама між собою. У Вашингтоні до них доскочили представники малих бизнесменів з інших місцевостей, які відразу зазначили, що це не є справа лиш нюйорських бизнесменів, але цілої Америки. В одному готелі вони влаштували мітінг, на якім мали однозгіднити ті домагання і проекти, які вони мали поставити перед Рузвелтом, але в часі того засідання прийшло до таких бурливих сцен, у яких падали такі слова: „Панове, ми виглядаємо як стадо худоби", або: „Ви всі повинні стидатися! Ви називаєте себе інтеліґентними американськими громадянами" і т. д.

ГАРЯЧА ДЕБАТА В СЕНАТІ.

ВАШИНҐТОН. — У сенаті відбулася гаряча дебата над проектом зброєнь. У часі дебати деякі сенатори домагалися вияснення потреб цих зброєнь. Сенатор Бора заявив, що Америка фліртує з війною, потверджуючи мовчанкою свій союз з Великою Британією.

ПІДНЕСЛИ ДЖАНОВІ ЛУЇСОВІ ПЛАТНЮ.

ВАШИНҐТОН. — На конвенції вуглекопів, на якій ухвалено зірвати всі звязки з А. Ф. П., а також ухвалено не приймати в члени юнії вуглекопів комуністів, куклаксклєнців і членів деяких інших організацій, піднесено також Джанові Луїсові і його найближчим співробітникам платню. Отож платня цього радикального робітничого провідника відтепер не буде виносити 12 тисяч на рік, але 25 тисяч долярів на рік. А його заступникові Мореєві і фінансовому секретареві Кенедієві піднесено платню з 9 тисяч долярів на 18 тисяч річно. Кожний рядовий делеґат дістав по $12.50 денно.

СТАЛЬОВНІ ПОЗИЧАЮТЬ ГРОШІ.

НЮ ЙОРК. — Одна з найбільших американських стальовень, "Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен", позичила на свою розбудову 50 міліонів долярів у нюйорських банках.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПЕРЕБРАННЯ ФАБРИК НА ДЕРЖАВУ.

ВАШИНГТОН. — Злучені автомібільні робітники поставили президентові Рузвелтові домагання, щоб він перебрав на власність усі фабрики, і щоб ними завідували державні урядовці. Представник тих робітників говорив, що фабрики не можуть оставатися в заряді тих людей, які в першій мірі думають, щоб розбагатіти, а не щоб віддати належні услуги суспільності.

ПЕРЕЙШОВ МЕШКАНЕВИЙ ЗАКОН.

ВАШИНҐТОН. — У сенаті перейшов остаточно маленькою більшістю мешканевий закон, який сприятиме розбудові малих мешкальних домів. На основі нього впродовж наступних кількох літ в Америці повинні побудувати біля 600,000 до 800,000 домів річно. Уряд буде їх фінансувати, даючи морґеджі до 90% їхньої вартости. Деякі сенатори виступали гостро проти цього закону, кажучи, що завданням уряду не є займатися банкирством.

ТОЙ МАВ ЩАСТЯ.

НЮ ЙОРК. — Німецький педагоґ д-р Шуц вертався кораблем до Европи. Але в дорозі до корабля він спинився, щоб зателефонувати до приятеля. В будці згубив свій полярес враз з грішми і документами. Він запримітив утрату, аж прийшов на корабель. Але рівночасно з тим щастя почало йому сприяти. Він нагадав, де згубив його, капітан згодився заждати з кораблем, Шульц скочив назад до Ню Йорку і в згаданій будці знайшов свою згубу. Враз з нею вернувся на корабель і без утрати поїхав додому.

ЧИСЛО НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКІВ В ОДНІМ РОЦІ.

ШІКАҐО. — Національна рада безпеки подала до відома, що впродовж минулого року внаслідок нещасливих випадків втратили в Америці 106,000 осіб життя, 375,000 окалічіли назавжди і біля 10 міліонів тимчасово. Грошевих утрат у получені з тими випадками було 3,700 міліонів долярів. Себто, втрати в людях і майні перевищили значно неодну війну.

КН. РАДЗІВІЛ ПІД КУРАТЕЛЕЮ.

Окружний суд в Острові встановив над князем Мих. Радзівілом, до часу його обезвласновільнення, тимчасовим опікуном Альфреда Хлаповского. Внесення на визначення тимчасового опікуна поставила, як відомо, родина кн. Радзівіла. Одначе опікунчий суд це внесення відкинув. Проти відкинення відкликалися до окружного суду родина князя і прокуратор.

УЧЕНЬ ДУШОГУБОМ.

Біля жидівського цвинтаря на Празі під Варшавою знайшли тіло 24-літнього залізничого робітника Андрія Модзяковского, поколеного ножем. Підозріння звернулося проти 17-літнього учня Генрика Міноги, сина поліцая, що часто з ним перебував. Підчас ревізії, знайшли у Міноги свіжо випраний стрілецький одяг та щадничу книжечку на 2 тисячі зл., власність убитого. Арештований признався до злочину, тимбільше, що коло трупа знайшли його рукавичку та олівець. Він заманив Модзяковского за місто і там убив його пружиновим ножем. Разом з ним арештовано його приятеля Мих. Скуру. Оба хотіли їхати до Америки.

ПЕРШИЙ ПОЇЗД ІЗ СКЛА.

Одна англійська фірма побудувала цілий залізничий поїзд із скла, щоб покористуватися ним для реклямових цілей своїх скляних виробів. Поїзд проїде 2,000 миль, через Англію й важніщі краї континенту. Він відвідає 39 міст. У поїзді є стіни, лавки й усе інше із скла; є навіть лазничка й ресторан.

ЗЛАКОМИВСЯ НА ЧАРКУ ГОРІВКИ.

У Варшаві на вулиці поліція придержала віз, що його тягнули коні без візника. На возі в соломі лежав непритомний господар. Його завели до лічниці й там аж по двох днях вдалося привернути йому притомність. Тоді зізнав таке: Він продав у Варшаві всякого товару й уторгував 350 зл. На передмісті приступив до нього якийсь ніби купець і господар згодився за 20 зл. забрати його до міста Мінська Мазовецького. Перед виїздом у дорогу той „купець" почастував його горівкою. Від неї йому зробилося недобре і більше вже нічого не памятає. Розуміється, що по 350 зл. і по „купцеві" слід пропав.

СУВОРІН ПОМЕР У НУЖДІ.

В одному готелі на передмісті Парижа помер затроєний світильним ґазом відомий свого часу російський видавець Алексій Суворін, один із трьох братів Суворінів. За царських часів вони видавали і редаґували великий щоденник „Новое Время". Після російської революції Суворіни пробували видавати свій часопис у Білгороді, опісля в Парижі, але без успіху. Тому кілька місяців помер у Білгороді Михайло Суворін, а тепер прийшла черга на другого брата. Помер у нужді.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

СУДОВІ КЛОПОТИ ОКРУЖНОГО ЛІДЕРА ТАМАНІ ГОЛУ.

Алберт Мартінелі, бувший окружний лідер Тамані Голу, звісної організації Демократичної Партії в Ню Йорку, стає перед федеральним судом, обвинувачений за укривання Чарлза Фальчі, втікача перед федеральними судами. Мартінелі був клерком повіту Ню Йорк, коли він уступив під натиском обвинувачень прокуратора Томаса Е. Дюї.

ТЯЖКО ЗАСУДИЛИ ГУЦУЛА ЗА ВАРШАВСЬКОГО ЛЕЩЕТАРЯ.

Минулої зими коло Ворохти Василь Процик забрав від студента Терлецького з Варшави лещети, бо казав, що студент нищив його ліс. За те суд у Делятині засудив Процика на 3 тижні вязниці. Процик вніс апеляцію й окружний суд у Станиславові засудив Процика на 6 місяців вязниці без припинення або заміни на гроші. Апеляційний суд закинув Процикові злобну поведінку з лещетарем, який після відібрання йому лещетів був наражений на велику небезпеку.

НОВЕ ЗАЗУЛИНЕ ЯЙЦЕ.

Скільки то яєць нанесла вже політична зазуля до українського гнізда! Була Ількова і Твердохлібова ґазета, був „Селянин", всякі „Ниви" і т. д. Тепер та сама зазуля випустила нове яєчко: „Львівські Вісти" — „суспільно - культурний" місячник. Заповідали їх польські ґазети вже давно і писали, що на їх сторінках обєднаються разом поляки, русини, жиди й українці. Вже обєдналися. Бо сила грошей та спільного жолоба ще неодного манить. Підписує нову ґазету якийсь Владислав Резік — поляк. Чи не шкода грошей, панове?

ВБИЛИ ПИЯКА.

В селі Оравчик біля Сколього незнані люди вбили на смерть одного чоловіка. Вбитий кілька місяців тому присягався на святе Євангеліє, що не буде 5 років пити алькоголю, але присягу зломав та далі пиячив.

ЗА 35 КРАДІЖІВ ПОПАВ НА КУЛЬПАРКІВ.

В городському суді у Львові розглядали справу 48-літнього Б. Ванка, що досі за крадіжі був уже 34 рази караний. Ще 1919 р., розглядаючи одну справу Ванка, суд висловив підозріння, що Ванк хворий на умі. Ванка примістили були в Кульпаркові, але за рік його звідтам звільнили. Та Ванк дальше крав. Аж підчас розправи за 35-тий крадіж запрошені судом знавці-психіятри, д-р Ерліх і д-р Косткевіч, заявили, що Ванк хворий на схізофренію й тому не відповідає за свої вчинки. Суд звільнив обвинуваченого від вини й кари, а рівночасно поручив примістити рекордового проступника на Кульпаркові.

КРУП ЕКСПЛЬОАТУЄ ЗАЛІЗНУ РУДУ В АРГЕНТИНІ.

Концерн Крупа (Німеччина) набув три великі копальні залізних руд у Сальта, в Арґентині. Для експльоатації цих копалень концерн змобілізував 30 міліонів марок. Круп має намір в околиці копалень наладнати великі гутничі заведення й поставити там покищо кілька великих печей.

ТОВЩІ ЗВІРЯТ НА ВОЕННИЙ МАТЕРІЯЛ.

„Ґазета Уфіціяле" оголосила декрет, у якому сказано, що італійська влада забиратиме всі товщі, що їх одержується підчас биття волів, овець і коней. Ці товщі мають доставляти до хемічних фабрик, а опісля вживатимуть їх до виробу военного матеріялу. Тут іде головно про виріб ґліцирини для продукції вибухових матеріялів.

НАЗВАВ ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА ШПИГУНОМ

ПАРИЖ. — Відомий французький журналіст світової слави, Пертіна, якого слово має також нераз вплив і на французьку заграничну політику, написав статтю про політичне положення в середущій і східній Европі, причому заявив, що польський міністер справ заграничних, Бек, коли був при посольстві в Празі, то працював там як військовий шпигун. І тому, коли Бек перейшов до польської амбасади в Парижі, французька поліція добре слідила за ним. Вкінці вислано до Бека аґента-провокатора, а цей представив себе як представник „певної держави" і закупив від польського міністра важні военні документи, що відносилися до французької армії. Тим поступком хотів Пертіна дати вияснення, чому Бек відноситься ворожо до Франції.

НОВИЙ КОНФЛІКТ НА СЕРЕДЗЕМНІМ МОРІ.

ЛОНДОН. — Велика Британія вислала 8 военних кораблів, щоб слідкували за невідомою підводною лодкою, що затопила британський корабель „Ендиміон", причому згинули 8 осіб. Командантам кораблів дано приказ затопити субмарину, як тільки попалиб на її слід.

Хто затопив?

В Англії не пишеться отверто, чия це субмарина затопила британський корабель, але назагал панує переконання, що це була італійська субмарина. Тому надіються, що прийде знову до загострення відносин між Англією й Італією. Та в дипльоматії це виглядає так, що Велика Британія запрошує амбасадорів Італії й Франції на наради над тим, що треба робити, щоб такі випадки не повторились.

ВЕЛИКІ ЗМІНИ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Німеччина опинилась у своїй заграничній політиці на роздоріжжі. І, як пишуть, це є причиною, що зайдуть великі зміни щодо осіб, які займають тепер найвищі становища. Між іншими має уступити военний міністер Бльомберґ. Кажуть, що німецькі офіцири невдоволені з його політики примирення з Францією. Та у Франції дивляться на це інакше. Там думають, що Німеччина рішилася йти разом з Італією. І тому саме уступають з передових становищ ті, що були проти цеї, як говорено, авантурницької політики.

ПІД ЗАМІТОМ КОМУНІЗМУ.

ЗОЛОЧІВ (Галичина). — Д-р В. Крілик, голова „Просвіти" в Глинянах, відповідатиме перед судом присяглих за комуністичну діяльність. А це тому, що у Відні приловлено якогось „Цивіньского", польського громадянина, що мав чехословацькі й швайцарські особисті виказки, а при його ревізії знайшли українське листування. Потім стверджено у Львові, що це був політичний матеріял Політичного Бюра і Секретаріяту Комуністичної Партії Західньої України. В актах була також згадка про комуністичну діяльність д-ра Крілика. Під цим замітом його арештували і поставили перед суд.

ЩО Є З БЛЮХЕРОМ?

МОСКВА. — Ось так питаються в Москві. Мав він прибути до Москви як „посол" до советського „парляменту". Але ніхто його не бачив. І не виступав він разом з іншими советськими маршалами, як Ворошилов чи Будьонний.

ДАЛІ ПРОТИ ЖИДІВ.

ВАРШАВА. — Академічне Товариство Братньої Помочі, що існує при польськім університеті в Варшаві, ухвалило т. зв. „арійський параграф", внаслідок чого не може бути членом товариства той, що його дід чи баба були жидами. І викидатимуть з товариства тих студентів, що будуть удержувати звязки з жидами.

ОЖИВУТЬ МІЖНАРОДНІ ПОЗИЧКИ.

ЛОНДОН. — Британський уряд згодився на домагання банкирів, щоб дозволити капіталістам давати довгореченцеві позички на підприємства в чужих краях. Одначе уряд зможе заложити в певних випадках своє вето. Теоретично є це дозвіл на інвестиції в таких краях, як Етіопія чи Манчуко, що було досі цілковито заборонене.

ЧЕРВОНИЙ ПАРЛЯМЕНТ У МОНАСТИРІ.

БАРСЕЛЬОНА. — Червоний еспанський уряд скликав на наради парлямент, що складається з 170 послів. Держано в тайні час скликання і місце нарад, бо боялися бомбардування з боку ґен. Франка. Наради відбуваються в монастирі недалеко Барсельони. Премієр заявив, що не буде ніякої згоди з ґен. Франком, а тільки дальша боротьба аж до перемоги.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОСТАННЯ ПРИГАДКА

Не забиралиб ми на тім місці слова про Пропамятну Книгу У. Н. Союзу, якби не змушували нас до цього ті листи, що їх одержуємо з ріжних місцевостей від багатьох наших читачів, що є членами У. Н. Союзу. А саме вони нас просять, щоб іще раз подати до відома відділових урядників, а в першу чергу відділових предсідників, секретарів чи касієрів, що це їхній обовязок принести принаймні раз на місячні збори один примірник Пропамятної Книги і показати членам, як вона виглядає. А далі, щоб вони ту Книгу прочитали і тоді доперва про неї говорили, бо щойно тоді знатимуть, як представити членам її вартість.

Не думаємо, що є аж так зле, як вони нам пишуть, бож уже розійшлося кілька тисяч цеї Книги між членами У. Н. Союзу. Крім цього для охочих і цікавих була вже неодна нагода, щоб ту Книгу побачити, а то й замовити. Та всетаки самі знаємо з досвіду, що й у таких пипадках треба свого роду „принуки". І то, як бачимо, навіть тоді, коли дається цінну річ майже даром. І коли про неї пишуть з повним признанням і визначні чужинці і наші передові люди.

У. Н. Союз своє зробив. Виконали свій обовязок, як могли, і редактори та співробітники цеї Книги. Не можна також сказати, щоб за те не діждались вони і свого роду моральної заплати. На те є в нас багато доказів. Про все те не будемо говорити. Те й непотрібне. Та всежтаки спробуємо подавати, як уже давніше зачали передавати, деякі голоси, щоб принаймні ті, що цеї книги не мають, зрозуміли і відчули, що коли вони собі її негайно не замовлять, то кривда буде в першу чергу їм самим. І за ту кривду будуть могти винувати тільки себе самих.

Пропамятна Книга У. Н. Союзу дійсно повинна знаходитися в домі кожного свідомого українця в Америці. Її повинні в тім домі обовязково прочитати старші. А те, що в ній вичитають, повинні переказувати дітям. Ту Книгу повинно читати тут роджене покоління, бо з неї дістане інформації про свій нарід. З неї навчається хоч трохи історії української іміграції в Америці. Крім цього та Пропамятна Книга повинна бути захована і для дальших поколінь, бо й для них вона буде цікава. Для цеї цили її й видано.

Все те повинно вистарчити, щоб у цім місяці, лютім, члени і члениці У. Н. Союзу скористали з останньої нагоди, чи властиво привілею, і набули ту Книгу тільки за оплатою пересилки й оправи.

Коли кажуть про книжку, що вона є найкращим приятелем людини, то цілком певно можна сказане пристосувати і до Пропамятної Книги У. Н. Союзу, але з тим, що те приятельство треба поширити на цілу нашу іміґрацію і на ввесь наш нарід.

СЛАБИЙ І ЗНЕНАВИДЖЕНИЙ

Сталінські вибори критиковано з ріжних точок погляду. Говорено про облудність „свобідного голосування", про комедію парляментаризму, про пародію над вільними виявом волі „суверена" народів СССР і т. і.

Я хочу звернути увагу ще на один, аспект плебісцитарної фарси, яка недавно відбулася з наказу кремлівського диктатора в совєтській імперії. А саме: про те, що **ці „вибори" є найкрасномовнішим доказом того, як відноситься до большевицького режіму людність СССР.**

Справді плебісцит, загальне голосування населення, що під натиском диктатора має висловити йому своє довіря, річ не нова. Знав його старий Рим, робив його Наполеон I., Наполеон III. і інші. Але і вони всеж таки вважали за вказане залишити й **опозиції**. хоч деяку можливість висловити свою непримушену думку. Ті диктатори були засильні і запопулярні, і тому могли позволити собі на опозицію...

Сталін **не позволив собі на ніяку опозицію** (5% занадто незначна цифра). Він **чується** такий слабий, що не допустив навіть незначній меншості, яким 20% бодай, висловитися проти себе. Незначний для сильних і певних себе диктаторів, такий процент „проти", був би засильним моральним ударом для зненавидженого і в суті річі, **слабого диктатора,** яким є Сталін.

Інші, сильніші диктатори, вмисно позволяли на такий **вентиль,** який показав би їм правдивий настрій країни; поміг би зорієнтуватися в правильності чи популярності їх політики. Сталін на такий **вентиль** не може собі позволити, бо **чується слабим.** А подруге, **такий вентиль** йому **не потрібний,** бо він мабуть і без того знає, до якої міри ненавидить його країна...

І далі, інші диктавори так були певні себе, що, „вибравши" собі свою законодатну палату, з опозицією вони вже її толерували. Сталін не присягає, що толеруватиме навіть тих льокаїв, яких — під гаслом: „хай живе ґеніяльний Сталін!" — приказав „вибрати" до свого Верховного Совета СССР. Бо в конституції зробив застереження, що „населення" (цебто Сталін) має право **відкликати** з Совету немилих собі (себто Сталінові) послів...

Отже **навіть тих своїх чиновників,** яких під терором влади казав він „вибрати", **Сталін** не певний.

Отсе все: і терор при виборах, і недопущення до голосу ніякої опозиції, і „право" відклику послів — свідчить, як **безмірно слабим чується Сталін; як він зненавиджений серед народів СССР;** як боїться позволити хоч на найменшу опозицію; як не вірить навіть своїм льокаям.

Зненавидження большевицького режіму — ось що ствердили Сталінські „вибори", де 95% виборців „голосували" на „любимого вождя"...

ОДНО ПРАВДИВЕ: НАСТУП НА НАС

У „Новім Часі" з 18. січня знаходимо дуже цікаву кореспонденцію з Варшави, в якій пишеться між іншим і про „математику асиміляції". Кореспондент, приглядаючись до життя польської столиці, як теж до польської політики, добачує всюди галасування і бездільність. Але є одно конкретне і живе. Є одна активність, яка триває. Це є: **наступ на нас.** Писати про це не так легко, бож треба мати завжди на увазі цензуру, а далі й тюрму. Та проте кореспондент передав дуже багато такого, що дає нам багато до думання, а ще більше до роботи, до протиакції. Та даймо слово самому кореспондентові.

„КРЕСИ" І „БЄДНЕ РУСКЄ ДЗЄЦІ".

„В уяві польського суспільства „креси" все ще „плонон бунтем і пахнон ребеліом". Приходите до каварні, сідаєте при столику, берете ґазету, а тут вам в очі напис: **„Добрий поляк одну пів чорної у тижні відступає на поліські діти, голодні хліба й батьківщини"** (читач догадується, якої).

Знаю пані, які пять разів на тиждень не йдуть у каварню, гроші складають, та ще й білизну з візерунком св. Тереси додають і висилають на Полісся **„бєдним рускім дзєцьом".**

Втікаєте до іншої каварні, а там вам зустрічні знайомі:

— Де ви дівалися?

— В Галичині був.

— І вас українці не вбили?

Переконувати сьогодні нелегко. Навіть Юзефского уявляють собі цнотливі тутешні патріотки як апокаліптичну бестію з трьома головами, яка не говорить, лиш усе реве, і то по „хахлацку". **Нема майже ні одного товариства, ані одної заможнішої родини, де не було б постійних прихильників відомої П.(ольської) М.(ацежи) Ш.(кольної),** — відомих загально, як „любителі загибаючої кресової натури".

„Для ілюстрації маєте такий факт. Є собі у Варшаві таке велике товариство Компенсаційної Торговлі. Що воно може мати до політики? Очевидно, хіба тільки те, чого вимагає від нього обіжник міністерства торговлі. А проте дійсність є інша. У згаданому товаристві є чорноока пані секретарка, старша панна, фаворитка дирекції, пострах урядовців. Секретарка є активним членом П. М. Ш. і з власної ініціятиви основує серед урядовців Товариства Компенсаційної Торговлі **кружок прихильників малих поліщуків,** що має на меті **„навчити їх торговлі домашніми продуктами й забавками".** Очевидно, всі урядовці, хоч -не-хоч, до цього гуртка належать; очевидно всі платять членські вкладки, збирають фонди...

„У висліді на Полісся пливуть гроші, чоколяда, вбрання, книжки. Малі поліщуки патетично деклямують про столицю і т. д., і т. д., а пані секретарка, приймаючи сердечні ґратуляції від котолицьких місіонарів за патріотичну працю, має в очах сльози щастя.

І ТУТ НЕМА ЗМІН.

„У тому фронті проти нас, фронті, збудованому самим польським суспільством, нема змін. Сьогодні, бачите, легко в Галичині України". Або (як навіть з такого донедавна ідола, як Галер чи Падеревскі, зробити масона. (Тут є пропущення, очевидно це конфіската цензури. — Ред. „Свободи").

„Конюнктура каже „бити в русинів, поки час, поки сваряться між собою".

„Відзі пан — казав мені один дрібний гандляр самоходових частин — **„наша політика ест проста, як колюмна Зиґмунта: жидуф ляском і кжикем, а русінуф форсон, вудкон і німі самимі".**

З ТАБОРУ НЕДІЛИМЦІВ

„Большой вопрос".

Це заголовок статті, яку помістив шікаґовський „Рассвет" з 24. січня б. р. Написав її „Русский украинец". Такий є підпис під статтею.

Що це за „вопрос"? Це питання про те, якої мови треба вживати в шкільних підручниках на Закарпатті.

„Русский Украинец" описує, як то 17 літ намагалися галицькі „українофіли", то є „самостійники", впровадити між „карпатороссів" їм „чуждий украинский язик" і як перемогли „представителі самого народа, то ест приверженци руского языка и русской культури".

Доводиться там читати у тій статті таке, що самі наші гуцули, чи там „карпатороссы", хотять говорити по „русски", себто по московськи. Та нам не диво, що якийсь скінчений анальфабет, що береться себе підписувати „русский украинец", таке пише, бо всілякі люди бувають; але не можна зійти здива, що ще є такий часопис, що може давати місце таким дурницям. Бож писати таке, це значить числити на цілковиту дурноту читачів, на те, що ніхто з них не знає, що за край Закарпаття і який там живе нарід.

Та до крайности доходить та глупота там, де „русский украинец" пише **про українців в Америці** й про їх орієнтацію — на „Ґерманію". Це дасться пояснити хіба тільки тим, що „Рассвет" розпинається постійно за „народній фронт" і таку демократію, яку репрезентує „народній фронт" — в Еспанії. Бо тільки з кодла прихильників такого „фронту" можуть виходити такі твердження, що американські „українофіли" „прислали до Шікаґовського університету свої часописи в тім намірі, щоби переконати професорів університету, що саме галицькі „українофіли" являються справжніми українцями неіснуючої в Галичині України". Або (як „русский украинец" пише далі) що ті галицькі „українофіли" представляють як „своїх" перед американськими культурними представниками таких людей, як Шевченко, Костомарів, Драгоманів, Гоголь, Бортнянський та інші називща „великих деятелей русской культури".

Кінчиться та стаття закликом до „настоящих украинцов", щоб держались „русской культури", що „ясніє мов сонце", а не ставали „рабами германського національ-социализма". І, очевидно, щоб погодилися з тим, що на Закарпатті треба вчити наших гуцульських дітей у школі — з московських підручників.

Отсим російським іміґрантам, чи там малоросам, що прибули з Европи і нічого ні там ні тут не навчились та беруться такі речі проповідувати на американській землі, відповідаємо українською приповідкою: Ворона й за море літала, а дурною верталась. Інакше — годі.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Г. — Як віршів не друкуємо, то значить, що вони слабі змістом чи формою, або одним і другим. На ту тему дамо ще раз ширшу відповідь. Пишіть менше, а більше дбайте про мову, форму і зміст. За два-три дні прочитаєте в „Свободі" заввагу нашого великого письменника Уласа Самчука про „перли" нашої американсько-української поезії, а тоді зрозумієте, що ми не даром цілими роками благаємо наших дописувачів, щоб менше надсилали віршів, а дехто щоб таки цілком занехав віршування, бо таких віршів, які ще ми часто друкуємо в Америці, вже ніде в Україні не друкують.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Гнат Крашанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(19)

Нараз від сторони замку затупотіло. Показався їздець, що високо над головою вимахував шапкою. То Солоняк, стоячи перед брамою замку, побачив товариство, коли воно висувалося з яру. Скочив на коня не окульбаченого і пустився охляп зустрічати сотника. Сотник подав йому руку і спитав:

— Є де переночувати?

— А від чогож я тут сиджу пару днів? Не буде, що правда, так, як вдома, та всеж таки досить вигідно. Добре, що всі щасливо здорові приїхали. Ще мушу побалакати з Марком.

Солоняк підігнав коня до Марка, котрий їхав попереду. Нахилившися до нього, зачав:

— Довго треба би розказувати про те, що я тут знайшов. Та на це ще буде пора. Тепер скажу одним словом: зле! Не добром пахне. Треба ніч і день берегтися і з Кіндиса не зводити очей.

— Нас вже трохи перестерегли, — сказав Марко. — Мене це не лякає. Будемо пильнуватися... Замок знаєш добре?

— Я всі кути собою повитирав. У кожну діру заглянув.

— Своїх людей багато має? — спитав Марко.

— Тих, що на замку, нема що рахувати. Та з ким він знюхується, один Бог знає. Замок подвійний: долішній і горішній. Вози і коні мусять лишитися на подвірю долішнього. Нашим людям ані не попасати там. Треба зараз обсадити цілий горішній і нікого чужого не впускати. Правда, ворота при вході на його подвіря не зачиняються. Гадаю, що як в кількох візьмемося до них, то дамо собі з ними раду.

— Татові не кажіть всього того, бо з татом сидить мама і також вчує. Чого має непотрібно боятися. Я розкажу, аж буду з ним в хаті.

— Тому й я не розказував при возі, а до тебе підїхав. Мусимо добре держатися, як хочемо виїхати відси цілі. Кіндис не дурний хлоп. Буде сотникові прилещуватися, буде ласитися, щоби приспати його.

— Ні тато, ні мама не дадуть себе взяти на таке. Про нього вже багато знають. Аж забагато.

Коли товариство віхало на торговицю містечка, висипалося все населення. Була це дуже ріжнородня збиранина. По найбільшій часті хвилево осілі волокити: волохи, українці, вірмени, татари, жиди, люди невідомого походження. Багато дикого вигляду, так, що лячно було на них дивитися. Одні стояли лише в сорочках, інші в накинених на плечі ститках; одні з головами підголеними, другі з довгим до плечей волоссям; одні простоволосі, другі в баранячих кучмах і татарських кримках; деякі гляділи як звичайно, очима цікавих, деякі очима дикими, з підлобя і грізно. Перед корчами стояли жиди, жидівки і діти.

Ціле товариство призиралося до цього ріжношерстного народу. Нарешті підїхали до замкового моста. Солоняк порадив злізти з воза, бо міст непевний. Також радив коні провести і віз пропхати. На подвірю стояв Кіндис. Хоч йому від злости кривилося лице, стояв святочно одітий. Шовковий жупан, чорний оксамітний контуш, турецька шабля, жовті чоботи, під пахою боброва шапка, в руці на полумиску хліб і сіль.

Сотник, хоч каліка, цілком зручно зійшов з воза. За ним жінка і донька. Фірткою вийшли на подвіря. Всі інші позіскакували з коней і, ведучи їх за собою, ступали за сотником. Пересторога Солоняка показалася дуже доброю, бо коли пхали вози, міст тріщав і добре хитався. Коли сотник з дружиною вже були в половині подвіря, підстароста ступив пару кроків до них на привитання і промовит:

— Велике то і несподіване для нас щастя, що пан сотник зволив загостити до нас. Дай, Боже, щоби ми могли добре приняти. Як би воно не вийшло, то чим хата багата, тим рада.

— Аби добрим серцем, на решту зважати не будемо, — відповів сотник. — Ми, народ військовий, до панських розкошей не привик. Ведіть нас, пане Кіндис, на горішній замок.

— Ваш Солоняк, що правда, приладнував для вас цю руїну. Та всеж таки руїна руїною. Я радив би у мене в долішнім. Там буде невигідно і непривітно. Там лиш миші, щурі, пугачі.

— Дамо собі з ними раду, — перебив Марко, моргаючи до мами, щоби не далася намовити.

— Не хочемо бути вам завадою, — додала Настарська. Коли Солоняк вже приладнав для нас ту другу, то нехай вже буде там.

— Пані сотникова пожалують, — сказав Кіндис. — Такої руїни ви ще не бачили в життю... і не думали, що така може бути.

Коли Кіндис це говорив, сотника вже не було коло них. Ведений Солоняком, сотник щез за хатою Кіндиса.

— Ходім за татом! — крикнув Марко і потягнув маму за собою. За ними пішла Марина, за нею кухарка. Гнівний, мурмочучи під носом, пішов також Кіндис. Козаки виладували вози і виладувані річи також тащили поза хату, до вежі другої хати.

Коли Настарські підійшли до воріт другого подвіря і стали призиратися до вежі, сотникова замітила:

— Це ще не так зле виглядає. Я гадала, що буде гірше.

— Не в тім вага, як виглядає, — обізвався за її плечима Кіндис. — Вага в тім, чи добре купи тримається. Тут не виключене, що й дах над головою завалиться. Я таки радив би вернутися до першої хати.

Коли цеї ради неначе ніхто не чув, Кіндис воркнув:

— Про мене. Я перестеріг і моя совість чиста. Не моя буде вина, як що станеться.

Коли всі увійшли до середини, сам Кіндис здивувався, що там так чисто. То Солоняк наймив був людей з міста і вони помогли йому зробити лад. Обстанову дістав у жидів і вірмен. Дуже просте і бідне все те було, та на короткий час не треба було ні більше, ні ліпше. Сотник і сотникова оглянули всі кімнати на поверхах. Козаки приносили привезені річи і клали їх там, де показував Солоняк.

— Побачите, що тут не так зле, — сказав сотник до Кіндиса. — Буде цілком вигідно.

— І безпечно, — додала сотникова.

(Дальше буде).

ПОВІДОМЛЕННЯ

для всіх членів Українського Народного Союзу з Chicago, West Pullman, Joliet, Calumet City, Harvey і West Harvey, Ill.

Отсим взиваємо всіх членів і члениць, що належать до відділів 22, 33, 80, 106, 111, 125, 139, 176, 214, 216, 220, 221, 222, 243, 252, 259, 301, 335, 354 і 379, прийти обовязково на збори, на яких буде обговорена справа місцевих братських касхорих і вияснена відповідно до закону, ухваленого стейтом Ілиной.

Вияснення подасть головний рекордовий секретар, Д. Галичин, що приїде спеціяльно для цеї цілі на збори. Справа важна й торкається кожного члена, а тому кожний член повинен бути присутній на зборах. Для вигоди членів скликується двоє зборів: одні на Савтсайд Шікаґо до церковної галі під ч. 4952 South Paulina St. в суботу, 5-го лютого, в 8-мій годині ввечір, а другі на Нортсайд Шікаґо до галі під ч. 2410 West Chicago Ave. в неділю, 6-го лютого 1938 р., в 2-гій годині пополудні. Кожний член може прийти на ті збори, на котрі для нього є вигідніше й ближче.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

З ДНЯ

ПРИГАДАЙМО СОБІ.

Давно, давно це було. Вже майже цілих пять місяців. А беручи під увагу шалену скорість нинішньої цивілізації, це величезний шмат часу. Інші події ділися тоді у світі й інші новинки заповнювали передові шпальти газет. Та це все минулося й забулося. Запитайте нині навіть газетного новинкаря, що ділося пять місяців тому, то він може пригадає собі лиш одну або дві речі, і то такі, яких наслідки продовжуються ще нині; а решти, далебі, що не пригадає. Забув, забув, забув. Бо що дня навалюється така сила силенна нових новинок, що старі під ними затираються, блїднуть і зникають. Можливо, що нині багато часописів пускаються і на брехню тому, що знають, що читачі цілком не пригадують собі того, що ділось пару місяців тому.

А МИ ВСЕТАКИ ПРИГАДАЙМО.

Та наш часопис не боїться пригадати того, що він писав раніше. Ось у „Свободі", з 7 вересня минулого року в рубриці „З дня" є згадка про совєтського летуна Леваневського. Чи пригадуєте собі його? Він мав заходами совєтського уряду перелетіти північний бігун і дістатися до Америки, та мав тим ніби придбати чести совєтській авіяції. Тимчасом він не перелетів, тільки пропав. Совєти нібито тим дуже були зажурились і післали зараз на рятунок цілу ескадру літаків. Також наняли американського славного летуна Метерна, щоб він також летів їх шукати. А навіть заанґажували до цього відомого американського полярного дослідника Вилкінса, щоб він підводною лодкою попід леди їхав у підбігунові околиці шукати Леваневського і його товариша. Цілий світ у ту тяжку хвилю висказував симпатії совєтському урядові й висловлював бажання, щоб Леваневський віднайшовся.

ТА МИ ДУМАЛИ ІНАКШЕ.

Та ми, знаючи добре Совєти, думали інакше. В рубриці „З дня" є така згадка: „Вже від кількох тижнів шукають пропалих совєтських летунів, Леваневського і його товариша, що разом вибралися літаком через бігун до Америки. Шукають їх совєтські летуни, а також американські. А вони наче пішли під воду. Можливо, що пішли, але це ще не відомо... Тепер іще не знати, де Леваневський опинився. Можливо, що загинув, а можливо, що заїхав на Соловецький острів. Якби американський летун Матерн завдав собі труду і ще там його пошукав, то дуже можливо, що його там віднайшов би".

МИ МАЛИ РАЦІЮ.

Так писали ми пять місяців тому, коли всі висказували на адресу совєтського уряду свої кондоленції з приводу загибелі Леваневського. А тепер, по пятьох місяцях, виходить на яву, що було так, як ми говорили. Останні відомості, подані таки совєтськими високо поставленими особами, які не хотіли повертатись до Совєтів, вказують, що Леваневського не постигло якесь летунське нещастя, тільки політичне нещастя; таке саме, яке постигає сотні інших чільних осіб у Совєтах з боку „найукоханішого" Сталіна.

... Леваневському грозила смерть. Щоб його позбутися, совєтський уряд змусив його вилетіти в підбігунові околиці; але перед відлетом агенти ҐПУ покрутили мотор так, що він міг летіти лиш певну віддаль. Після цього Леваневський мусів осідати. Де він осів — невідомо. Також не відомо, чи він осів на суші, чи впав у море. Та правдою лишається те, що його спрятала большевицька влада. В цьому здогаді ми не помилились.

Скажуть УЩВісти: „Овва, хіба ж це було штука передбачити? В Совєтах кожна шкільна дитина може передбачити, що такого й такого високого большевицького достойника скорше чи пізніше застрілить влада". Можливо, що це дійсно не було штуки передбачити...

ПРИГАДАЙМО ЩЕ ОДНУ РІЧ.

А тепер пригадаймо ще одно передбачення, яке повинно большевицьких продажних аґентів бодай трошки засоромити, коли в них є ще хоч дрібка сорому. Чи не говорила „Свобода" десятки разів, що велика частина розстрілених большевицьким терором жертв це невинуваті люди, які станули під стінку лиш тому, що большевицька ціла система спантеличена страхом за своє існування?

Большевицькі аґенти аж пінилися зо злости, доказуючи противне, доказуючи, що всі розстрілені жертви це були дійсно шпигуни Німеччини, Японії, чи якої іншої чужої держави. А недавно сам „головний жрець" большевицької „справедливости", головний прокуратор Совєтів, Вишинський, сказав, що щонайменше 25% розстрілених жертв були невинуваті люди, а попали під арешт і розстріл лиш через надмірну запопадливість большевицьких чинників.

Щож скажуть на те большевицькі аґенти?

Варт, направду варт час до часу запускатися в минувшину і пригадувати собі те, що ділялось і писалось тоді. Можливо, що колиб у нас була сильніша память, то большевицькі продажні аґенти не малиб такої відваги пускати в очі людям таку очевидну брехню.

ЩО ПИШУТЬ ПРО ПРОПАМЯТНУ КНИГУ У. Н. СОЮЗУ

Маємо за шану скласти щиру подяку в імені Української Іміґрації міста ҐРЕНОБЛЬ, ФРАНЦІЯ, за Ваш дорогоцінний дар, яким є „Пропамятна Книга У. Н. Союзу", що являється дійсним і живим документом історії Українського Народу за далеким океаном.

Обгортав нас жаль і сум, коли ми читали „Пропамятну Книгу" і коли станули нам перед очима страждання наших Братів, зокрема тих перших іміґрантів, що пішли шукати за океаном шматка хліба й кращої долі, притулку на чужині, в тім часі, коли нашу багату Рідну Землю вороги розпинали, а то й далі розпинають. Читаючи Вашу Книгу, мусимо вірити, що таки настане той день, коли наша многострадальна Ненька Україна стане вільна і незалежна.

Складаємо Вам щире козацьке спасибі і за щоденник „Свободу", що нас інформує про життя нашого поневоленого народу під большевицьким, ляцьким і іншим ярмом, як і про всі важні події в світі.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ҐРЕНОБЛІ:

ТОКАЙЛО, голова; СТЕПАНЕНКО, заст. голови; ЛОПАТЬКО, секретар.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 6-го лютого, в годині 2-гій пополудні, під ч. 16 Лейсон Гол Пейн вул. Обовязком кожного члена явитися на зборах, бо будуть важні справи до полагодження. — Йосиф Гавлоншка, секр.

ФРАНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, повідомляє всіх членів, місцевих і позамісцевих, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 6-го лютого, точно, в годині 3-тій пополудні в У. Н. Домі, 2171 Вакелінґ вул. Обовязком кожного члена є бути на тих зборах. Маємо важні справи до вирішення. Довгуючим членам пригадуємо вирівнати свої залеґлости. Хто з членів має кандидатів в члени У. Н. Союзу, просимо привести на збори. — М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; Петро Омелян, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СТІЙМО НА ВЛАСНИХ НОГАХ.

Нині на світі змагаються з собою ріжні політичні струї. До них у першій мірі належать фашизм і демократія. Є і третя сила, небезпечніша від фашизму, це є комунізм, але ми бачимо, що останніми роками комунізм у підступний спосіб замасковується під демократію. Робить він це дуже нахабно, маючи те переконання, що на світі всетаки є ще велике число наївних і неосвічених людей, яких можна одурювати сотки разів.

Дехто з наших людей думає, що нас урятує фашизм, а дехто каже, що демократія. А це так виглядає, що ні одна струя, ні друга нас не врятує, тільки ми можемо врятувати самі себе. Бо фашизм, а точніше кажучи гітлеризм, хоч ніби гострить ножі проти Совєтів, то фактично хоче сам поживитись нашим тілом. З тим Гітлер цілком не криється. Коли взяти це під увагу, то чи можна надіятися, що нас урятує фашизм?

Щодо демократії, то це також даремна надія. Бо ми знаємо, що в часі світової війни демократія була проголосила право означення народів, а ми знаємо також, як це право примінювано до нашого народу. Тому і на демократію нема що числити.

Ми повинні числити лише самі на себе, на власні сили. Само собою зрозуміле, що фашистівські і демократичні струї відіграють велику ролю в нашім визволенні, та не треба цієї їх ролі переціновувати. Ми повинні лише використовувати їх тертя і будувати свою власну державу, творити свою власну силу, яка не буде з ніким занадто звязана, тільки буде пильнувати своєї суверенности та добробуту українського народу.

Михайло Ликтей,
Бронкс, Н. Й.

— Чи тут у вашій камениці мешкає Пташок? — питається якийсь пан хлопчика, що стоїть у брамі камениці.

— Так, прошу йти на третій поверх, він мешкає під ч. 67.

Пан іде на третій поверх, а за якийсь час вертається схвильований назад:

— Щож ти, хлопче, говориш мені, що під ч. 67 мешкає Пташок, а там на візитівці написано „Соловій"?!

— Абож соловій то не пташок, прошу пана? — питається наївно хлопчик.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Концерт проф. Ємця.

В неділю, 16. січня ц. р., в Укр. Пол. Клюбі на вул. Сікат відбувся концерт українського світового віртуоза - бандуриста, проф. Ємця.

Українці повинні радіти, що хоч наша нація без держави, то ще видає зпоміж себе таких рідких мистців.

Концерт почався точно в год. 8-мій вечором, без огляду на те, скільки було громадян на салі. Програма концерту була дуже багата, бо складалась аж з 15 ріжнородних точок. Концерт розпочав проф. Ємець піснею „Гомін з України" та зробив на присутніх глибоке враження. Другу пісню при акомпаніяменті особистого співу відіграв проф. Ємець з таким чуттям та з такою віртуозною технікою, що вона глибоко врилась у серця слухачів та зворушила їх до крайньої міри. Навіть можна було запримітити сльози у багатьох слухачів на салі. Властиво не були це сльози, а правдиві перлини почуття та пошани, що витискалися силоміць із очей тих, які глибоко в своїх серцях відчували плач і кайдани Неньки України.

За цею піснею відіграв наш бандурист кілька веселіших, а там знову тужливих народних пісень. Але зпоміж них усіх „Фантазія з Кримських гір" захопила публику найбільше та принесла нашому кобзареві бурю оплесків.

Грав бандурист: то веселив, то прошивав до глибини серця слухачів сумними й тужливими тонами.

На кінці першої частини, щоб розвіяти сум і тугу слухачів, наш бандурист заграв веселу пісню „Журилася попадя своєю недолею", яка віддавалась типічним стилем та комічним характером. Приспівуючи до своєї гри за старокобзарським стилем, відіграв наш кобзар цю пісню в чисто кобзарському дусі та незвичайно комічно, так, що слухачі з великим напруженням здержувались підчас пісні від сміху.

По короткій перерві, почалася друга частина. Першою точкою була пісня: „З запорозьких часів", історичного характеру. По ній наступили такі народньо-історичні пісні: „Максим Залізняк", „З совєтського раю", „На колгоспі серп і молот", „Кісєл", „Запорожці", „Козак Шайка" і т. д.

У більшій части бандурист співав ці пісні при власному супроводі на бандурі та викликував одушевлення публики, за що вона нагороджувала його довгими та грімкими оплесками. Деякі були відіграні без співу, а тут знову бандурист полягав на свою надзвичайну музичну техніку. Одні й другі були дуже вдалі.

І в другій частині програми бажав наш бандурист розвіяти бодай на хвилину той сум, який опанував салю під впливом викликаних сумних картин, і тому заспівав та заграв старим кобзарським звичаєм гумористичну пісню: „Встань милий, не вмирай, киселику дожидай". Знов повстав сміх на салі й оплескам не було кінця.

Концерт закінчив наш бандурист піснею „Запорожці", яку відіграв з незвичайно маєстатичним стилем.

Грав мистець світової слави по майстерськи. Він зумів перебирати по тоненьких і чутливих струнах бандури як князь мистців та сердечно ридав над долею України. То тужив у неволі на Соловецьких Островах, то знову веселив комічно - селянськими піснями, але увага публики ніколи ні на одну хвилину не відривалась від бандуриста.

Був це концерт такого роду та характеру, який глибоко записався в памяті слухачів.

Грай, Кобзарю, грай! Хай лине пісня українська всюди! Ще раз слава українській пісні та Бандуристові - Віртуозові, проф. Ємцеві.

Мих. Качмар, д-р музики.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Прекрасний концерт Марії Сокіл і Антона Рудницького.

В суботу, 29. січня, саля в Клівленд Скул у Нюарку заповнилась українцями, які прибули, щоби почути славних артистів Марію Сокіл і Антона Рудницького, що недавно приїхали з Европи. Після короткого вступного слова гром. Петра Ковальчука, предсідника Української Ради в Нюарку, якої заходом відбувся концерт, вийшли обидвоє артисти, котрих згромаджена публика витала сердечно.

Потім почалася програма, яка від початку до кінця проходила серед невмовкаючих оплесків захопленої публики. Бо мусимо сказати, що мабуть ніхто з присутніх на салі кількох сотень народу не чув іще такого співу, такої музики, такого концерту. Людям зо зворушення виступали сльози на очах, коли слухали таких пісень, як „Ой поля ви, поля, „Ой одна я, одна", або наших чудових народніх пісень, з яких пісні Рудницького, „Ой радаб зірка зійти" і „Та пропив чоловік", просто захопили всіх приявних.

Про мистецькі й артистичні кваліфікації обох мистців нема що й розписуватися. Артисти відомі як наші найвизначніші представники української музики і пісні: пані Сокіл як найліпша наша сучасна співачка, а п. Рудницький як славновісний оперовий дириґент і композитор. Обидвоє здобули собі вже славу в усій Европі та скрізь на наших рідних, українських землях. Присутні на концерті вперше почули нашу чудову музику в такому високому виконанні, як теж почули відомі оперові арії з опер „Мадам Ботерфлай" чи „Боґем" українською мовою. Захопленню не було кінця.

Після промови п. Рудницького про „Народню Лічницю" у Львові і про будову Першого Українського Шпиталю, в якій він візвав зібраних екладати жертви на цей шпиталь, почалася збірка, яка разом з проданими тікетами дала $428.

А. Куман.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

„НАЙЛІПШІ ЛЮДИ РОСІЇ".

Російська конституція радить вибирати до російського червоного парляменту „найкращих людей". Ось частина цього парляменту на зібранні у великій палаті Кремлю в Москві. Вибрані вони були на припоручення одинокої партії, комуністичної, а головною кваліфікацією на вибір була, очевидно, вірність диктаторові Сталінові.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Т. К., Мілвіл, Н. Дж. — Це контроля над тим, чи не пересилає хто грошей у листах. Таке є і в інших краях, а не тільки в Польщі. Та, поминаючи те в Польщі є ще й інша цензура. Законно не вільно цензурувати листів, а поправді виглядає так, як це було в тій інтерпеляції в польськім соймі, про яку була згадка і в „Свободі", а з якої видно, що цензурують навіть листи послів варшавського сойму.

Г. Т., Сиракюз, Н. Й. — Ваш допис дуже докладний. І всі ті назви товариств і назвища делеґатів є важні, бо звязані з заповідженою громадянською роботою. Якби в Сиракюзі виходив місцевий часопис, то очевидно, що те все можна і треба би містити. Та „Свобода" є часопис на цілу Америку, для всіх наших громад. Вона мусить бути інтересною для кожного. Тому не повинні ми містити в ній надто багато такого матеріялу з місцевостей, який для загалу не є дуже цікавий. Бо цікаві є завжди робота і та праця, яку вже виконано. А допис, у якім є мало або нічого про виконану працю, не є цікавий. Особливо, коли ще в нім подається десятки назв та імен, бо назви й імена без виконаної праці говорять дуже мало. А якби так усі громади зачали надсилати такі дописи, то часопис був би повний імен і назв, але слабий щодо змісту. Ми тим не хочемо не доцінювати праці організацій і наших діячів по місцях. Борони Боже! Ми тільки говоримо зо становища часопису й інтересу загалу читачів.

Гаджі ель Азрі.

СОЛОВЕЙКО

Знаєте, чому на вечір квіти всі сту-
Та схиляють головки? [ляються
Це тому, щоб було леґше слухати в
Соловейка співанки. [ночі співця
Вітер стихне та лягає в верховіття
[плятанів.
Блїднуть всі краски раз-два.
Все дрімати починає серед милих,
[любих снів,
Бо це соловей співа.
І ручай тече тихіше, послухати хоче
[й він
Співу туги та кохання й розливаєть-
[ся між квіти.
Свідку вечорів кохання, соловейчику
[малий!
Не багаті в тебе шати, бідний ти,
[немов син гір.
Але голос перемоги, хоч і в ньому
[є теж біль,
Наче дощик благодійний на серця
[пане твій спів,
Сповиває у спокій.
Соловейку, мій бояне, нині слухав я
Та згадав свою дівчину. [тебе
Глибші в тебе були очі, як пустинь
[сирійських ночі.
Нині знаю, чого ночі всі такі гар-
[неньки:
Все слухає, як співає, лящить со-
[ловейко.

Переспів Я. В.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ЛОРЕЙН, О.

На Український Народній Дім у Дублянах, повіт Самбір.

На повищу ціль зложили: Онуфер Зозуля $10, Василь Гарасим $3, по $2.25: Іван Пінцура й Анна Наконечна, по $1: В. Фурдик, Розалія Огар, Юлія Цюпак. Разом 20.50. У тій справі прислужився нам іще тут роджений адвокат п. Іван Пінцура, що живо інтересується українськими справами.

Анна Наконечна, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Дня 28 листопаду 1937 р. комітет Українського Народнього Дому при участі укр. кат. церкви, братств, товариств і сестрицтв у Нюарку, Н. Дж., влаштував Свято Української Державности. Концерт відбувся в Січовій Галі. Про цей концерт був уже допис на сторінках отсього часопису. Тиждень передтим відбулася в церкві св. Івана Хрестителя панахида за поляглих, яку відправив о. М. Данилович.

Як на концерті так і по панахиді відбулася збірка на інвалідів. Перша принесла $50.20 чистого доходу, а друга $64.65. Разом $114.85, які вислано на згадану ціль через „Обєднання".

На концерті жертвували: В. Стасюк $5; П. Романишин $3; по $2: Марія Шумейко, В. Пашук, Перестюк; по $1: адв. В. Кузьма, М. Шумейко, І. Лисак, С. Рудий, Й. Гарасимчук, І. Вигера, Н. Кольба, В. Лазуда, Т. Каськів, Г. Штогрин, П. Паращук, В. Фесолович, Д. Біквляр, Т. Шатинський, І. Мисик, І. Дибайло, С. Біловус, І. Фурда, А. Сурма, В. Дубас, Р. Калакура, І. Постол, С. Довжинський, Сікевич, о. М. Данилович, Д. Глущак, Тростянецький, І. Бакун, І. Гнида, Защаркевич, Снабель, Г. Зелінський, М. Горішний, д-р Янкович, В. Хома, М. Шафранська, Д. Карач, І. Ворона, А. Олексів, В. Салабун, М. Стиранець, М. Будний, О. Лисак, О. Паламар, Н. Хащевський, С. Карпа, І. Мохналь; по 50 ц.: І. Настюк, Н. Брунька, Галко, А. Кузьма, О. Кисіль, Гонська, Телевяк, К. Дідилівська, М. Отрок, Будник, В. Попаца, І. Возняк, С. Кусий, П. Слободюк, Е. Лисик, М. Кольба, А. Лесняк, М. Пийко, П. Цап, Б. Гулька, М. Зацордорський, Голубович, Н. Н., Н. Стець, Н. Н., І. Кміт, Г. Біленький, Д. Мотуз, Н. Назар, П. Відземок, С. Іваськів, Г. Попаца, В. Прокопів, Н. Брунька, Рожек, П. Творищук, О. Плечій, М. Голота, Г. Сегін, А. Баран, А. Сойка, П. Підкова, Г. Брик, В. Костів, М. Лабіщ. Разом $86.50. Дрібні датки $26.65. Розхід $62.95. Осталося $50.20. — За Комітет: **М. Шумейко, В. Стасюк.**

По панахиді— жертвували по $1: Г. Брик, В. Салабун, М. Стиранець, Параньки Стець, Г. Попаца, С. Рудий, М. Шумейко, Марія Коваль, Г. Ференц, Марія Шкіра, Н. Шум, В. Кохалевич, І. Дідоха, І. Мірош, П. Довжинський, Й. Галко, С. Приходь, А. Сурма, Суза Мічел, С. Зілінський, Марія Шафранська, В. Хома, Г. Гулька, Т. Каськів, О. Химій, Марія Симчак, Марія Хома, о. М. Данилович, Софія Химій, І. Голубович, В. Лісковнч, М. Гонський, В. Костюк, А. Волошин; по 50 ц.: Г. Равецький, В. Сем, Г. Пзицьо, М. Левів, Г. Горішний, С. Рудницький, Т. Шатинський, С. Пилипишин; П. Лобур, Параньки Гаровенька, С. Бабік, Агафія Ільків, Г. Бакун, І. Станимир, Текля Дибайло, Юлія Куницька, Юдія Баніт, Стрілець, Розалія Поперечна, П. Відземок, Г. Максимич, Г. Дворянин, А. Щрахик, Юлія Шатинська, Пелигія Хома, Д. Мотуз, Д. Баніт, Н. Гальків, Пилипишин; Н. Н. 25 ц. Дрібні жертви $15.90. Разом $64.65.

ГОЛІЙОК, МАСС.

Коляда на Рідну Школу.

На річних зборах т-ва ім. Т. Шевченка, від. 52 У. Н. Союзу, члени зложили коляду на Рідну Школу. Жертвували: І. Ваврншин $2; по $1: С. Клемик, М. Федорів, І. Процишин, В. Бурко, Н. Околіта, С. Вавришин, В. Коваль, В. Грибик, Д. Шабан, М. Мазур; Д. Хрупалик 50 ц.; І. Шило 25 ц. Разом $13.75, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Дмитро Хрупалик.

ПЕРЕНОСИНИ МЕРЦІВ ДО ПУСТИННОГО МІСТА

Іслям визнає 250 міліонів людей, що належать до 75 сект. Ті секти живуть у великій ворожнечі.

До магомеданської секти шіітів належить 20 міліонів людей. Їх спеціяльністю є перетранспортовування трупів.

Транспорт міліона мерців.

В іракській пустині є місто шіітів Кербеля. Туди паломничають усі араби від Палестини аж до найдальших кінців Індії. Всіми дорогами звозять туди домовини з мерцями. Деревляні домовини прикріплюють на хребти верблюдів, ослів і людей. Сто і сто миль дороги, що триває аж пів року, несе такий нещасник із далеких кінців Персії або Афганістану домовину з трупом своєї матери. Каравани поможуть йому часом кусник дороги, та головну частину дороги мусить виконати сам: при домовині спить, обідає. Як нетлі до світла, так шііти зносять своїх якнайближче святого іракського міста Кербелі. Ця непроглядна й у світі одинока мандрівка триває від смерти великого Аллагового пророка—Магомеда, а радше від убивства Алія, Магомедового першого ученика та чоловіка одинокої Магомедової дочки Фатми. За тих 13 століть існування магомеданської секти шіітів принесли та привезли туди більше як міліон домовин із магомеданськими небіщиками.

Трагедія мандрівників.

Цей найбільший транспорт людських трупів, який знає історія, відбивався давніще шкідливо на здоровлю людей. Поширювалися страшні пошести, мандрівники часто гинули тисячами.

Історія шіізму замітна для ісляму: Коли помер основник ісляму, Магомед, у 632. році, зчинилася над його трупом справжня війна за наслідство. Магомедового першого ученика та чоловіка його гарної дочки Фатми усунули, він став лише звичайним каліфом. Вороги вбили його в мечеті. Як умирав, сказав, щоб його тіло привязали на хребет верблюда і щоб так пігнали звіря на пустиню. Там, де верблюд зупиниться, там, бажав каліф Алі, щоб його похоронили. Це дало початок шіітичному звичаєві звоження трупів. Це звоження трупів має кілька великих осередків, а з них головний є Кербеля — оселя в пустині, де в мечеті похоронене тіло Алія, геройського Гусейнового сина.

Чим ближче до раю, тим дорожче.

Шііти мріють про те, щоб своїх мерців примістити як можна найближче святого мечету. З того витворилася справжня торговля святими місцями. Гарний дохід має з того 65-тисячне населення міста Кербелі. У крамницях продають тут святі предмети. Під ґарантією оригінальну землю з місця, де впав Алі, пробитий кинжалом, можна купити менше-більше за доляра, рядки з Корану і т. д., та головний дохід є з продажу ґрунту на гріб. Хто заплатить досить, може свого рідного чи свояка-мерця зложити при самім мурі мечету — за такий гріб треба заплатити яких 5—6 тисяч долярів. Хто може заплатити лише десять долярів дістане гріб далеко, яких 2 милі від міста. Що за 13 століть усе ще знаходиться вільне місце довкола мечету, пояснюється тим, що „великий Аллаг усе по якомусь часі мерців із найближчої околиці мечету усуває". Про порядок, головно під здоровним оглядом, дбають сторожі з Багдаду.

Самогубства з релігійного шалу.

Підчас великих релігійних свят, головно Мугараму, релігійний шал доходить до крайности: тоді самогубства на релігійному тлі є звичайною появою. Згаданий мечет це справжня скарбниця золота та дорогоцінних каменів, хоч нераз уже окрадали його. Турецький султан Абдул Азіз*) не зважав на крик шіітів усього азійського світу, мечет ограбив і забрав тоді 63 сотнари золота та дорогоцінних каменів.

Величезні доходи.

Шіїтські духовники мають тут величезні доходи з похоронних обрядів. Та з того має теж доходи Ірак: за кожного мерця треба заплатити оплату не лише мечетові, а й державі. Із здоровних оглядів влада видала розпорядок, що коли родина хоче мерця похоронити в Кербелі, то мусить від його смерти минути принаймеше рік. Це має і цю добру сторону, що такі мерці вже легкі, бо з них зійшла вся вода, а як відомо, людина має в своєму організмі найбільше води.

*) Абдул Азіс, 32 з черги турецький султан; народився 1830. р., вступив на престіл 1861., 1875. скинули його з престола, 1876. убили.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ДИВИТЬСЯ ЗА ТИМ, З ЧОГО ХЛІБ ЇСТЬ.

Джимі Фокс, відомий грач „Бостон Ред Сокс", вправляє ноги на ровері. Сильні ноги йому придадуться при біганні підчас гри, котрою Фокс займається професійно.

Добрий годинник.

— Знаєш, я дістав на імениии годинник.

— А добре йде?

— Рекордово. Годину робить за пятьдесять хвилин!

Вирозумілий.

— Адеж, Петрусю, — докоряє мати синкові — як ти міг щось таке зробити? На першому півроці справив ти мені таку велику приємність, що дістав таке гарне свідоцтво, а тепер ти останній в усій клясі!

— Це дарма, мамо... Інші мами також хочуть мати приємність!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ХОЧУ ВІСТКИ від моєї братової, Марії Митречак, що віддалася вдруге за Степана Бурацького з Кліввленду, та її дітей, Катерини, Степана й Михайла. Прошу всякого, хто знав би про них, повідомити мене листовно на адресу: 27

PAULO MYTRECZAK,

R. D. 1, Box 42, Homer City, Pa.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (73)

Пустившись у невідому дорогу, Джейн на хвилю стрималась і, звертаючись до Бравна, сказала: „Ти веди товариство вперед, а я на хвилю повернусь". Бравн радо згодився, не знаючи в першій хвилі, про що йде. Та він був дуже врадуваний тим виявом довіря з боку Джейн. Самаж Джейн повернулася до місця, звідки вони вирушили, щоб там лишити знак, куди вони пішли.

Бо хоч нетри були просторі, то всетаки траплялося таке, що по них блукали якісь білі ловці. На дні душі Джейн навіть собі міркувала, що не виключене, що й сам Тарзан буде туди переходити, отож добре було, якби він знав напрям, куди вони пішли. Але Тарзан, Тарзан... це було забагато сподіватися від долі, щоб вона повернула його туди. Він був далеко.

Тарзан у ту пору мав перед собою одно дуже важне питання, яке мало рішити життя або смерть його вазірів та його самого. Бож самих вазірів він ніколи був би не лишив, не пробуючи їх ратувати цілою свого життя. Та, наражаючись на небезпеку, Тарзан усе мав на увазі використати можливо всі підступи, щоб життя задармо не віддавати.

Перекрадаючись мов кіт у тіні дерев, він попрямував до колиби, в якій були увязнені його вазірі. Бо отсе три сторожі прямували собі до колиби, щоб на загальне бажання справити перед товпою видовище тортур. Вони хотіли, щоб вазірі, яких вони вважали за каннібалів, добре натерпілися, заки умруть. Так говорила їм жорстока етика диких нетрів.